

www.ey2013-alliance.eu

European Year of Citizens 2013 Alliance

Manifests

AKTĪVA EIROPAS PILSONĪBA NOZĪMĒ SEKOT EIROPAS KOPĒJIEM MĒRĶIEM UN VĒRTĪBĀM, KAS IETVERTAS LĪGUMOS

Eiropas Komisija ir izvirzījusi 2013.gadu par Eiropas Pilsoņu gadu, lai atzīmētu 20.gadadienu, kopš saskaņā ar Māstrihtas līgumu ieviesta Eiropas Savienības pilsonība.

Lielākās Eiropas pilsoniskās sabiedrības organizācijas un tīkli apvienoja savus spēkus un radīja Eiropas Pilsoņu gada 2013 Aliansi*, lai kopīgi virzītu priekšlikumus, kuru mērķis ir panākt, ka Eiropas pilsonības jautājums tiek iekļaut ES politiskajā darba kārtībā. Paļaujoties uz savu dalībnieku pieredzi un zināšanām, kuri nepārtraukti darbojas, lai pilsonības jautājums ieņemtu pastāvīgs un transversālu vietu Eiropas politisko lēmumu pieņemšanā, īstenošanā un novērtēšanā, Alianse veicinās aktivitātes, kas vērstas uz pilsoņiem draudzīgas Eiropas Savienības veidošanos, kas vairs nedrīkst reducēties tikai uz ekonomisko rūpju samazināšanu, bet sekmēs un atbalstīs dažādas izpausmes un mobilizēs aktīvu pilsoniskumu.

Mums jāvirza un jāpavada ES pilsonības veidošanas process, kas, papildus atsevišķu indivīdu tiesībām balstītai pieejai, rosina Eiropas iedzīvotāju piederības izjūtu Eiropas kopīgai nākotnei.

AKTĪVA PILSONĪBA EIROPAS DEMOKRĀTIJAS IETVAROS

Aktīva Pilsonība Eiropas Savienībā tiek interpretēta dažādi, un 2011.gads bija izraudzīts par Eiropas brīvprātīgā darba gadu aktīva pilsoniskuma veicināšanai, lai gan plašāk tas bija pazīstams kā Eiropas Brīvprātīgā darba gads. Brīvprātīgo darbs un aktivitātes ir aktīva pilsoniskuma izpausme, bet tās var veikt arī bez atsaucē uz iesaistīšanos sabiedriskajā dzīvē, kopienā un sabiedrībā.

Mums aktīva pilsonība nozīmē galvenokārt iedzīvotāju aktīvu iesaistīšanos - līdzdalību savas kopienas dzīvē, un tādējādi demokrātijā, ciktāl tas attiecas uz aktivitāti un lēmumu pieņemšanas procesiem. Aktīva pilsonība ir vairāk nekā tikai ziedošana labdarībai, balsošana vēlēšanās vai iesaistīšanās brīvprātīgo darbā. Līdzdalības definīcijas, kas fokusējas uz politisko līdzdalību vai šauru brīvprātīgo

darba izpratni, neiekļauj un pilnībā neraksturo cilvēku iesaistīšanās daudzveidību visā Eiropā. Lai pilnībā raksturotu aktīvas Eiropas pilsonības nozīmi un tās piemērojamību, un lai palīdzētu samazināt plaisu starp iedzīvotājiem un ES institūcijām, ir nepieciešams ņemt vērā jaunās perspektīvas, kas izriet no Eiropas Savienības Līguma 11.panta par pilsoņu dalību demokrātiskajā dzīvē Eiropas Savienībā.

Mums aktīva pilsonība nozīmē:

- demokrātisku pilsonību, kas balstās uz iedzīvotāju tiesisko statusu un ietver visus demokrātiskas sabiedrības dzīves aspektus, kas attiecas uz plašu jautājumu loku, tai skaitā izglītība, kultūra, ilgtspējīga attīstība, diskriminācijas aizliegums, mazākumtautību integrācija, cilvēku ar invaliditāti līdzdalība sabiedrībā, dzimumu līdztiesība, tostarp vienlīdzīga sieviešu un vīriešu pārstāvība lēmumu pieņemšanā u. c;
- demokrātisku pilsonību, kas garantē, ka pilsoņiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir iespēja paust viedokli ES politikas veidošanas un lēmumu pieņemšanas procesos, ievēlot savus pārstāvjus Eiropas Parlamentā. 2014.gadā gaidāmo vēlēšanu sakarā, un laikā, kad mēs saskaramies ar aizvien pieaugošu plaisu starp Eiropas Savienību un tās iedzīvotājiem, ko apstiprina vēlēšanu aktivitāte nesenākajās Eiropas vēlēšanās un aptaujas, kas atkārtoti liecina par iedzīvotāju izpratnes trūkumu par Eiropas pilsonību un identitāti¹, jautājumam ir izšķiroša nozīme;
- demokrātisku pilsonību, kas nozīmē, ka Eiropas iestādēm ir publiska uzticēšanās un tās var nodrošināt iedzīvotāju un organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvju aktīvu iesaistīšanos lēmumu pieņemšanas procesos visos līmeņos, sākot no vietējā un nacionālā līdz pat Eiropas, tāpēc starpinstitucionālas vienošanās pieņemšana par strukturētu Eiropas pilsonisko dialogu dotu paliekošu praktisku pamatu šādai aktīvai un līdzdalības pilsonībai līdztekus Lisabonas līguma noteikumiem, papildus Eiropas Pilsoņu Iniciatīvai;
- demokrātiska pilsonība, kam noteikti jādarbojas arī dalībvalstu līmenī, tā lai pilsoņu iesaistīšanās struktūra ir pieejama un veido daļu no ikviena pilsoņa pieredzes. Vienlaicīgi ar savu tiesību baudīšanu un pienākumu pildīšanu, ES pilsoņiem, kā arī visiem dalībvalstu un kandidātvalstu iedzīvotājiem, ir jābūt pilnībā iesaistītiem Eiropas gada 2013 aktivitātēs, kam būtu jāveicina iedzīvotāju iesaistīšanās vietējos pārvaldības jautājumos, sekmējot sadarbību arī ar vietējo pašvaldību, kā vienu no galvenajām Eiropas gada 2013 atbildīgajām pusēm;
- demokrātisku pilsonību, kas garantē, ka visi iedzīvotāji var piedalīties vietējās kopienas dzīvē un politikas veidošanā, tostarp neaizsargātās, izstumtās grupas, kas ir visattālinātākās no kopējā Eiropas veidošanas procesa. Nevienam nevar izmantot savas pilsoniskās un politiskās pilsoņa tiesības, ja nespēj izmantot savas sociālās un ekonomiskās pilsoņa tiesības un Eiropas Savienība nedrīkst aizmirst nepieciešamību aizsargāt visneaizsargātākās sabiedrības grupas.

Process mūža
garumā

Līdzdalība
vēlēšanās

Pilsoņu dialogs

Līdzdalība vietējā
pārvaldē

Sociālā pilsonība

Lai pilsoņi iesaistītos politikas izstrādē, ir jāievieš efektīvi mehānismi, kas nodrošinātu daudzveidīgu un objektīvu informāciju un izglītību iedzīvotājiem. Jāveicina arī vietējo grupu un organizētas pilsoniskās sabiedrības spēja iesaistīties gan savstarpēji, gan iestāžu darbā. Šī kapacitātes stiprināšana

¹ ES Pilsonības ziņojums 2010

līdzīgi kā Pilsoņu Iniciatīvas pieeja būtu nozīmīgs veids, kā pilnvarot, spēcināt iedzīvotājus un veicinātu lielāku iesaistīšanos kopējā Eiropas projektā. Internets un sociālo tīklu attīstība nodrošina jaunus instrumentus, ar kuru palīdzību un vietas, kur cilvēki, īpaši jaunieši, sapulcējas un darbojas pāri robežām.

Šāda pieeja atbilst Eiropas gada 2013 Alianses locekļu cerībām, kuri, pārstāvot organizētās pilsoniskās sabiedrības galvenās ieinteresētās personas, aizstāv iedzīvotāju intereses un pauž iedzīvotāju viedokļus dažādās Eiropas politikas jomās.

KO EIROPAS PILSONĪBA NOZĪMĒ DIVDESMIT GADUS PĒC TĀS IEVIEŠANAS?

Šis tiesiskais statuss garantē pārvietošanās brīvību un atsevišķas politiskās tiesības, kas vienkopus ar vienotā preču un pakalpojumu tirgus paplašināšanu veicina piederības sajūtu kopienai. Eiropa ir daļa no tās iedzīvotāju ikdienas dzīves, bet tiesības un priekšrocības, kas izriet no šīs „vienotā tirgus pilsonības” pašlaik būtībā aprobežojas tikai ar mobilitāti. Tādējādi, tās visefektīvāk darbojas tikai „ārvalstī”. Kā ar tiem, kas neceļo, nestudē vai nestrādā ārzemēs un kuriem Eiropas pilsonība tad var būt tikai abstrakta un bezjēdzīga koncepcija? Kā ar iedzīvotājiem, kuri strādā, maksā nodokļus, ir iesaistīti sabiedrības vai kopienas aktivitātēs, bet kam nav ES dalībvalstu pasēs?

Šie ļoti rosinošie jautājumi atspoguļo to, ka pilsonības jēdziens ietver divvirzienu attiecības starp sabiedrību un tās locekļiem. Lisabonas līgums nodrošina plašāku ietvaru, lai attīstītu Eiropas pilsonību, kas sakņota „vērtību kopienā”, un nostiprinātu tās sociālās un politiskās dimensijas, sniedzot Pamattiesību hartai tādu pat juridisko spēku kā Eiropas Savienības līgumiem un radot nosacījumus pilsoņiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām būt pilnībā iesaistītām Eiropas procesos.

Eiropas pilsoņu gadam 2013 vajadzētu atspoguļot šo saturīgo pieeju, un ES Pamattiesību hartā minētās tiesības ir jāsteno efektīvi, ieviešot atbilstošus kontroles mehānismus. Arī, Eiropas pilsonība būtu jābalsta uz dzīvesvietas principu un pamatojoties uz tiesību universāluma principu, visiem Eiropas Savienības iedzīvotājiem jābauda vienlīdzīga attieksme un tādas pašas tiesības piedalīties sabiedriskajā dzīvē, kā ES pilsoņiem.

AKTĪVA PILSONĪBA: TURPMĀKAIS CEĻŠ

Līdzdalības demokrātija atbilst mūsdienu Eiropas demokrātiskas pārvaldības vajadzībām visā Savienībā, papildinot un pastiprinot pārstāvošo demokrātiju. Organizētu pilsonisko sabiedrību iesaistīšana politikas veidošanā un lēmumu sagatavošanā stiprina valsts institūciju demokrātisko leģitimitāti, to darbu un aktivitātes. Pilsoniskā dialoga kvalitāte - ieskaitot sociālo dialogu, kas ir tās būtisks elements - ir pastāvošo demokrātiju veselības stāvokļa rādītājs.

Lisabonas līguma 11.pantam ir izšķiroša loma un jo īpaši nozīmīgs tas ir tādēļ, ka tajā noteikta institucionālā apņēmība pēc „atklāta, pārredzama un pastāvīga dialoga” starp Eiropas institūcijām un pilsonisko sabiedrību, kuras mērķis ir izbeigt „demokrātisko deficītu”, ko pauž kritiķi, vienlaikus nodrošinot aktīvu Eiropas pilsonību. Neskatoties uz šiem sasniegumiem, joprojām ir daudz darāmā, lai pārveidotu šīs saistības par konkrētu un ilgtspējīgu praksi.

Pat ja Lisabonas līgums paredz „pilsoņu un pārstāvošās apvienības” ar „iespēju darīt zināmus un publiski apmainīties ar viedokļiem”, ir daudz diskusiju par to, kā tas būtu jāasniedz, kā rezultātā daži atzīmē, ka „efektīvas konsultācijas” vēl nav pienācīgi izpētītas un pielietotas.

Mēs ticam, ka mūsu Alianse ir pareizais līdzeklis, lai īstenotu Eiropas Gada 2013 aktivitātes, atbalstot aktīvu un līdzdalības pilsonību savienojumā ar pārstāvošo demokrātiju, brūģējot ceļu atjaunotam Eiropas projektam pašreizējā globālā krīzē, kas ir nepieciešams solis virzoties uz 2014 Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Tas ir līdzeklis, lai pilsoņi un pilsoniskās sabiedrības organizācijas redzami piedalītos Eiropas sabiedriskajās diskusijās un izteiktu savu viedokli, un Eiropas iestādes sniegtu atgriezenisko saiti par to, kā viņu bažas ir uzklašītas un ņemtas vērā.

Šajā kontekstā, mūsu mērķis ir attīstīt aktivitātes, kam jāvairo iedzīvotāju cerības attiecībā uz līdzdalības demokrātiju un jāliek justies ieinteresētiem īstenojot Lisabonas līguma 11.panta mērķus. Šī ir mūsu atbilde uz neapmierinātību ar Eiropas institūcijām pašreizējās ekonomiskās krīzes laikā, un mēs aicinām Eiropas politiskos līderus rīkoties.